

KAROLIS KOCHAS, LUZERNAS

PROFESIN ATRANKA

Pasirenkamos profesijos klausimo negalima identifikuoti su pasirenkamo amato arba pasirenkamos kurios mokslinės disciplinos klausimu. Tikrai suprastos profesinės atrankos svarba ir visuomeninė reikšmė yra ta, kad ji nori vienpusiškai kuriam nors pašaukimo luomui ar gamybos šakai suteikti darbo jėgą, be to, ji iš jusios iš mokyklos jaunuomenės gyvenime, kur jaunuolis(l) patys jau pelnyt sau pragyvenimo šaltinį, supranta kaip bendrą problemą, kuri plačiai, iš esmės ir sistematiškai turi būti sprendžiama. Sistematiškai jau ta prasme, kad bandoma kiekvieną atskirą individą privesti prie tos profesijos, prie kurios jis skatina gabumai ir palinkimai ir kurioje jis sau ir visuomenei gali duoti didžiausią naudą. Sistematiškai dar ir todėl, kad tuo pačiu metu stengiamasi išlyginti veržimąsi paskiras profesijas bei pelno šakas ir taip išvengti per didelio veržimosi vienas ir vengimo kitą profesiją. Profesinė atranka turi tikslą kiekvienam žmogui gyvenime pastatyti tikrąją vietą darbe ir todėl, kad, padidinus sugebėjimą dirbti, atskiri žmonės su didesniu džiaugsmu imtųsi darbo ir tuo labiau praplėstų tautos ekonomikos gamybos galimumus didžiausiai šalies gerovei. Jeigu dėl visų lygių profesinės atrankos klausimų ne visur būtų galima pilnai, tobulai išspręsti, tai vis dėlto jau ir tuo būtu daug padaryta, jei bent negatyviai, tačiau sėkmingai, būtų kliudoma kandidatui pasirinkti visai netinkamą profesiją.

Profesinės atrankos darbas ap sunkina kai kurios kliūtys. Štai jau kyla didelis sunkumas, plačiai stebint ir sekant darbo rinką. Ji šiandien yra daug nepastovesnė, nekaip kitados. Toliau — išvidinio pobūdžio kliūtys. Tai baimė dėl pašaukimo motinai, kuriai profesija reiškia jos vaiko gyvenimui tykant pavojų; profesinis pesimizmas tėvų, kuris perspėja sūnų dėl savo profesijos, nes jis jau pažino tuos sunkumus, kuriuos reikia pergalėti, jos siekiant. Paties jaunuolio padėjimas, žinoma, suteikia didžiausią sunkumą. Žiūrėti tikslą, profesinės atrankos uždavinį reikia spręsti ne prievartos priemonėmis, bet ją reikia patarti. Patariamasis veiklumas turi būti tinkamai pamatuotas faktais. Taigi, matome, kad mes esame tiesiog priversti punktu po punkto rinkti faktus. Viena kryptimi dar negalima išspręsti, nes paties dalyko prigimtyje yra prieštaravimai. Galutinis darbas — kompromisas.

Vis pirma reikia surinkti faktinį medžiagą apie vaiką, apie jo palinkimus, apie kurios nors profesijos troškimą, ir tik vėliau apie jo

tinkamum tai profesijai. Profesijos *troškimas* b na nustatomas daugiau ar mažiau aiškiai apibr žto tikslo supratimu. Dažnai išviršin s priežastys persveria išvidines: pasitaikan ios palankios aplinkyb s, sivaizduojami pasipelnymo galimūmai, kit asmen taka, lengvai pasiekiamos mokymosi priemon s iš gimini ir paž stam . Priežastys dažnai b na taip nepamatuotos, tiesiog naivios: sakysim, koks nors jaunuolis nori b ti mechanikas, nes tai jam teikia malonum ; kitas nori b ti stalius, nes jo paž stamas taip pat yra stalius, arba kad jo draugas mokosi to pat amato ir kad jo d d gali j statyti X firm . Profesinis noras yra laikinis reiškinys, kuris dažnai per kelet m nesi daug kart pasikei ia. Tai padeda suprasti padid - j s jautrumas išviršiniams sp džiams dar k dikyst s amžiuje. Negalima taip nekritiškai galvoti ir profesin nor suprasti, kaip tikr j palinkim tikr j profesij . Ta iau noras ir palinkimas gali kartais sutapti, tai aiškiai rodo kai kuri motyvavimo analiz : vienas berniukas nori b ti graveris, nes jis turi vilt , kad jo dvasios ir k no gabumai tam ištes s; nes jis laisvu lai- ku užsiima statymu b rini laiv ir elektros moni , sakosi busimasis laiv statytojas: „...nes aš tam turiu talent “. Arba t las tapytojas taip galvoja: „Aš pasirink iau kiekvien pašaukim , kuris yra giminingas su tapyba, kad tuo užtikrin iau sau pragyvenim “. Profesijos parinkimas siekia, gilesnius išvidinius polinkius. Jis pasitaiko anksti, žvelgus savo sugeb jimus. Rei- kia griežtai skirti profesin nor nuo profesinio palinkimo, nes, sakysim, gali b ti, kad gyvenimo išraiška, kaip j profesijos noras iš tikro atvaizduoja, yra tik priemon , kuria pasinaudoja palinkimus sau patenkinti. T las jau- nuolis nori b ti pe k rys, o po kiek laiko jis jau pakei ia šit profesij ir ima vežioti numir lius. Analiz štai k parodo: pe k rys fabrike vienu ran- kos paspaudimu gali sustabdyti vis mon , o numir li vež jas yra pats pir- masis. paskui kur turi eiti visa žmoni minia. ia mes pastebime giliai gl dint palinkim , b tinai vaidinti pirm rol , kitiems vadovauti, kad kiti b t jo priklausomi. Šita, pamat gl dinti, psichologiškai suprantama me- džiaga yra svarbiausia patarimui. Atsitiktin s priemon s (pe k rys ir nu- mir li vež jas), kurias visikas buvo rad s savo palinkimo patenkinimui, da- bar nevaicina nepaprastos rol s. Palinkim analiz yra sunkus psichologi- nio darbo dalykas. Dažnai mes matome, kad palinkimas išauga iš sugeb ji- m strukt ros. Tada tinkamumas, profesija ir palinkimas sutampa. Ta iau dažniausiai tarp j dviej yra didesnis ar mažesnis prieštaravimas. D l to po palinikim analiz s, kaip tolesnis patarimo komponentas, seka tinkamumo konstatavimas. Tinkamumas v l n ra kokia nors paprasta s voka, bet pri- klauso dviej moment , b tent: gabum atžvilgiu žmogaus psichin s, dvasin s ir k no strukt ros iš vienos pus s ir profesijos reikalavim iš ki- tos pus s. D lto metodiškai mes skiriame *gabum tyrim , profesijos ana- liz* ir j dviej *tarpusav santyk*.

Gabum nustatymo kriterijai yra vair s. Vienas iš j — *mokyklos*

atestatas. Teisingas toks pažym jimas turi koki nors vert profesinei at-rankai. Per gerai ir per griežtai formuluoti liudijimai kartu veikia ir nei-giamai. Kitas prieštaravimas sudaro t fakt , kad vair s mokytojai ne vie-nodai sprendžia, ir dažnai pasidaro toks skirtumas, kad labai nutolstama nuo objektyvios vykio aplinkyb s. Didžiausias prieštaravimas yra tas, kad aiš-kliai matomas skirtumas tarp *tinkamumo mokyklai* ir *profesijai*. vedus darbo mokyklos princip , šitie skirtumai tur t išsilyginti. Mokyklos pažym ji-mas dar beveik nieko nepasako apie vaiko b d ir jo elgim si su kitais. Pa-žym jimas rodo tik išviršin k rybiškum , o ne išvidinius gabumus. Pažy-mys neparodo, iš koki sielos gali pasireiškia mokinio k rybiškumas, ir jis yra gytas inteligencija, nepaprastu talentu, geležiniu darbštumu, ar ge-ra atmintimi. Apie tokius gabumus, kaip sugeb jimas kombinuoti, logiškas m stymas, fantazijos veiklumas, d mesio r šis, pažym jimas nieko nesako. Jis taip pat tyli d l valios, dr sos, pasiryžime, ištverm s, griežtumo ir at-sargumo. Pažymiai nelie ia dorini ypatybi , o juk s žiniškumas, pasitik -jimas, tylumas, garbingumas, tvarkingumas ir švarumas visoms profesijoms yra b tinai reikalingi. Apie sveikat , nuovarg ir apie socialinius santy-kius pažym jimas taip pat nieko nenurodo. Bet ia kaip tik prisideda mo-kytojas su savo ilgame iu steb jimu ir patyrimu apie savo mokinius, ir nie-kas kitas n ra taip informuotas apie mokini charakter ir kitas ypatybes, kaip jis pats. Tuo atžvilgiu pašaukimo patarimas iš tikr j vis pirma kreipiasi mokytoj . Mokytojas pasižymi visus savo steb jimus vadinamus *steb jim arba asmens lapus*, ar tai laisvai charakterizuodamas, ar sistema-tiškai, pagal duotus pašaukimo patar jo nurodymus. Laisvi ir sistematiški pažym jimai dažnai papildo vieni kitus. Steb jimai dažniausiai b na imami iš dviej paskutini mokyklos met . Kur leidžia finansiniai ir asmeniniai santykiai, stengiamasi panaudoti steb jimus vis mokyklos laik , nuo pir-m j ligi paskutini mokslo met . Taip dar tiksliau b na nustatomos svar-biausios vaiko išsirutuliojimo faz s. Sutvarkymo ir strukt ros atžvilgiu tie steb jimai, su mažais nukrypimais, yra vienodi. J bendrieji bruožai yra tokie: Pirmieji daviniai sudaro žinias apie asmens amži , kilim , gimin , t vus. Tas žinias dar papildo mokyklos gydytojo steb jimai, daviniai apie *vaiko k no pl tot* (sveikat , negalavimus ir silpnumus, ligas, veido, klau-sos ir kalbos tr kumus); vaiko sielos ir k no pl totei dažnai daro tak mo-kinio aplinka (milieu), koku nors b du paveld ta yda, nam santykiai, gatv s taka ir t. t. Tolesnis skyrius nušvies *mokyklos k rybiškum* , ypa iai apie vairiausias išraiškos formas, kurios pažymiais beveik negali b ti iš-reikštos (kalbos išraiška, tapybos, muzikos, mimikas apipavidalinimo ste-b jimas). Toliau eina daviniai apie *intelektualin pl tot* , sakysim apie supratimo dovan ir steb jimo sugeb jimus, atidum , atmint , m stym , sprendimus ir fantazijos veiklum . Jausm ir valios gyvenimas, žodžiu sa-kant, *emocionalin pl tot* , bus nagrin jama kitam punkte, tai bus vairios

r šies jausmai, afektai, asmens drąsa, savarankiškumas, gyvumas, santykiai su mokytojais ir draugais, vado ypatybės, bet taip pat ir instinkto gyvenimas, darbo noras ir darbo eiga, nuovargis, patirtis – tinka kaip rybiškumui, poilsio veikimas ir t. t. Psichologinė sistematika ją dar priskiria taip pat ir moralinį plėtotį, sąjaučiamumą, reagavimą bausmės, paklusnumas, tiesos meilė, garbingumas, toliau – elgimosi formos ir t. t., ir pagaliau seksualinis gyvenimas. Ne kiekvienas mokytojas gali atsakyti šiuos klausimus. Jie priklauso nuo mokytojo psichologinio sugebėjimo ir jo išsimokslinimo. Laisvoji charakteristika galima rekomenduoti tik turiniam nepaprastam psichologiniam gabumui. Ir ją negalima apsilenkti su ta schema, pagal kurios punktus reikia spręsti. Laisvoji charakteristika vis dėlto turi per mažą palyginamąją vertę. Vadinamos vaikų *pačių savęs analizės*, kaip jos dar vienur kitur praktikuojamos, bent jau raštiška forma, verčiau pagalvoti, ir jos yra visiškai atmetinos.

Ankštai su mokykla surištas, pašauktasis profesinis bendradarbis yra mokyklos gydytojas. Jo *tyrimų duomenys*, paimti iš kelių metų laikotarpio, yra nusveriantis kriterijus, statant klausimą, ar asmuo tinka profesijai kaip nuo atžvilgiu. Kadangi gydytojas, kad išsaugot pašaukimo paslaptį, negali nurodyti aiškiai suprantam ir vienareikšmi daviniai apie eventualius silpnumus ir ligas, jeigu jie nėra viešai matomi, tai jau klausime dėl asmens tinkamumo profesijai kaip nuo atžvilgiu turi būti palikta sprendžiamoji teisė. Jis sprendžia šitą uždavinį, paduodamas vadinamus *contra-indicationes*, kaip antai: „profesijoms, kur kinas turi būti stoviniam padėjime, netinkamas“, „negalimos jokios profesijos, kur yra daug dulkių arba kur oras yra primaišytas rūgštimi“, „tinkamas tik darbui atvirame ore arba uždaram kambaryje“, „kilnojimui sunkenybi netinka“ ir t. t. Tokie sprendimai iš tam skirto gydytojo reikalauja, kad jis labai gerai pažint profesiją ir turėtų specialų prityrimą verslo ir nelaimingam atsitikimui medicinoje. Jei to nėra, tai dažnai turi būti pakviestas tos rūšies specialistas. Dideli profesinės atrankos centrai dėlto yra aprūpinti savo medicinos laboratorijomis ir specialistais. Jokiu būdu profesijos patarjas negali drąsti savistoviai spręsti, be gydytojo pagalbos, apie tinkamumą kaip nuo atžvilgiu, jeigu, žinoma, nėra išviršinių, matomų rodyklių apie vaiko sveikatą.

Vaiko gabumų struktūros ir tam tikrų, duodant patarimus dėl pašaukimo, svarbių momentų ištyrimas reikalauja giliai išsišnekėti su tėvais ir su pačiu vaiku. Pasikalbėjimas su tėvais dažnai būna pakeičiamas raštišku tėvų paaiškinimu pagal tam tikslui specialiai sudarytą formulą. Bet šitoks elgesys yra biurokratinis, nes monotonus, nes kaip gi ją gali paaiškinti visos gražios apraiškos ir pastebėjimai, gilesni tėvų santykiai su pašaukimo pasirinkimo klausimu ir jų nusistatymas dėl paties vaiko? Dėl šios priežasties reikalinga pačiam patarėjui tiesiog sudaryti kontaktą su tėvais ir su pačiu vaiku. Paskutinis sprendimas profesinės atrankos klausime tenka tėvams. Palai-

kant kontakt su t vaais, vis pirma galima gauti piln sp d , o ypa iai apie t aplink , apie t v gyvenim , apie j m stymo ir jautimo b d . Be to, pagaliau, negalima neatkreipti aki ir tai, kad t vai, rinkdami vaikams profesij , rengdami pilnas finansines konsekvencijas, dažnai delsia tol, kol vaikas sulaukia jau piln met . Jie vis pirma kreipiasi profesijos patar j nor dami, kad j pa i sprendimas b t patvirtintas, galintas. Profesin atranka turi b ti taikoma ne tiek vaikams, kiek j t vams. Profesijos išrinkimo klausimas viduje, t v namuose priveda dažnai prie konflikt , ar tai tarp pa i abiej t v ar tarp t v ir vaiko. Pašaukimo patar jas jau ia pašaukim tuos konfliktus išspr sti.

Savaime yra suprantama, kad reikia pasikalb ti su pa iu vaiku prie „keturi aki “. Gabum tyrimo procesas tuo pereina nauj faz . Ligi šiol surastoji fakt medžiaga jo iš antr j rank , o dabar vaikas ir profesijos patar jas susieina drauge. Štai jau ir turime svarbiausius pamatus apie vaik . Patar jas žino, su kuo jis turi reikal . Tiesa, pasikalbant su vaiku, gabum tyrin jimas netenka sistematiškos formos, ta iau jis užmaskuotoj, vilktoj formoj yra varomas toliau. Visos, tos aplinkyb s, kurios mokytojui, gydytojui ir t vams pad jo steb ti, v l b na atstatomos. Protingas patar jas r pestinguose mažuose darbeliuose lyg ir iupin ja vaiko siel , bando jo prot , t kstan ius jo graži judesi , jo kalbos ir mimikos išraišk . Jis tyrin jai k - no form , ži rin ja mokyklos s siuvinis, piešinius ir pabraiž , vaiko rank k rybinius gabumus, jis sigyvena psichologiškai labai daug paaiškinan ius vaiko žaidimus. Palinkimas dažnai išplaukia iš ankstyvos vaikyst s prisiminim arba pasirodo t kstan iuose nes moning išsireiškim . Pašaukimo troškimas atsiduria po kritišku padidinamuoju stiklu. Pamažu susiformuoja protingas paveikslas su šviesa ir šeš liais, su gelm mis ir aukštumomis ligi tos vietos, kur jis pask sta dar nepabudusi ir neištirt srit . Šen ir ten dar gali pasilikti paveiksle neaiškum . Tada reikia su moderniškiosios psichologijos priemon mis sistematiškai dirbti, norint ištirti tamsias vietas. Ypa inteligencijos srity gali b ti tikras koks nors pažymi sprendimas. Kad ir kaip gražiai ir iš pamat šitas uždavinys paties pašaukimo patar jo gali b ti išspr stas, vis d lto tai priklauso nuo jo psichologiško išsilavinimo, išsimokslinimo ir tinkamumo. Apskritai, *inteligencijos vertinim* galima pasiekti mok jimo patikrinamaisiais egzaminais. ia tasai principas *kaip*, apdirbant gali duot verting paaiškinim . Toki b du paaišk ja, kaip giliai medžiaga yra pergyvenama, ar ji mechaniškai ar protingai yra apdirbama, ar yra galima paties sav s kontrol , ar jo suvokimas greit ar išblaškytai dirba. Iškyla aikšt n m stymo greitumas, puikumas ir lankstumas. Vidutiniams reikalavimams šit labiau menišk , nekaip mokslišk , priemoni ir pakakt . Taciau paskutiniaais laikais vis labiau pabr žiamas reikalas sukurti labiau intuityviniam darbo b dui mokslišškai laim tus pagrindus. D lto psichotechniškas gabum tyrimas panaudojamas profesinei atrankai, kaip labai žymi, gera

priemon. Bet tai dar nėra absoliutus patarimo ryšys, nes mes jau matome, kad visa jo uždavinio problema išsėina iš grynai psichologinio srities ir leidžia svarstyti ekonominiu atžvilgiu ir apie kitas slygas.

Nuo Bineto ir Simono inteligencijos tyrimas eina sistematiškai pagal mokslo dėsnius. Yra nustatoma, ar inteligencijos plotis sutinka su chronologišku amžiumi, ar vaiko inteligencijos amžius stovi žemiau už chronologinį (atsilikimo gabum atžvilgiu, Unterbegabung), ar jį praneša (daugiau nekaip normalus gabumas, übernormale Begabung). Dėl to jau seniai mokyklai peršama priemonė atsilikusius vaikus gabum atžvilgiu išskirti pagalbinės mokyklas ir auklėti specialiose klasėse. Taip pat ir pašaukimo patarimui didelę reikšmę turi vaiko dvasinio lygio konstatavimas, ypač jei, jei šalia šitų pirmykščių konstatavimų specifiniais tyrimais dar labiau nušviežiama inteligencijos *struktūra*. Svarbiausia inteligencijos reikšmė profesijos išmokimui ir jos atlikimui galima ypač gražiai pademonstruoti, kritiškai tiriant pašaukimo patarimo klausimais vadinamiems mažiau sugebantiems palaikyti savo egzistenciją — turima galvoj žmogus fiziškai dvasiškai ir protiškaai nenormalus. Ligi šiolei buvo prasta kurti trūkumus: luošum, kurtum, aklumą laikyti visiškais trūkumais visokiam profesiniam veiklumui. Tačiau jau paprastas tikrovės stebėjimas mums parodė seniai žinomą faktą, kad yra didelis procentas tokių žmonių su sveikomis rankomis, kurie nieko nemoka pradėti; žmogus su sveikomis akimis „nieko nemato“ ir su sveikomis ausimis „nieko negirdi“. Taigi, fizinis tobulumas dar mažą pasako apie tinkamumą kuriai profesijai. Dažnai daugiau priklauso nuo to, kuo žmogus sugeba savo akimis, ausimis ir rankomis veikti, bet tai jau yra inteligencijos klausimas. Sugebėjimas darbą atlikti priklauso nuo protinio lygio. Galva valdo rankas. Vadinamieji mažiau sugebantieji savo egzistencijai palaikyti gana aiškiai rodo, kad jiems, turint pakankamai inteligencijos, savo fizinius trūkumus pavyksta dažnai taip nugalėti, jog jie gali pasiekti ne tik normalaus kūrybiškumo, bet netgi dažnai jį pranesti. Tačiau kaip tik priklauso nuo to, kaip darbininkas sugeba išnaudoti duotas slygas, kaip jis gali su savo priemonėmis prisitaikyti prie naujų aplinkybių ir t. t. Dėl to inteligencijos tyrimas yra profesinio patarimo raktas. Tačiau dar to per mažą. Dažnai turima pakankamai sveikatos ir gabumų, bet darbas nesiseka — dėl tingėjimo, valios silpnumo, nesusilaikymo ir kitų dalykų. Fizinis ir protinis gabumų išplėtojimas ir suaktyvinimas yra *normo* klausimas. Turint fizinius trūkumus tik tiek sugeba nugalėti savo nenormalumus, kiek jie turi užsispyrimo, ištvėrimo ir darbo valios. Jei šitą ypatybę trūksta, tai darbo sugebėjimo, kaip luošį, taip ir sveiką, klausimą reikia atsakyti neigiamai. Taigi, galutini darbo ar profesijos gabumų nusprendimui, kaip dabar lengvai galima pastebėti, negalima daryti iš atskirų dalių, bet reikia *dinamiškai stebėti* visą žmogų. Šiuo atžvilgiu psichotechnika vis žmogaus ir jo darbo problemą pastatė mums naują šviesą. Psichotechnika,

lygiagrečiai su k n nukreiptu gydytojo tyrimu, konstatuoja, kad ir psichin struktūra turi vienodą reikšmę su k n tyrimu. Ji apima suvokimą, reagavimą, sugebėjimus, inteligencijos lygį bei struktūrą ir, pagaliau, kandidato charakterį. Psichotechnikos konstatavimai savo psichologinį formą praktiškai negalima pavartoti. Iš vienos pusės yra vienas sunkumas tas, kad metodiška žmogaus gabumų ir ypatybių analizė padarė greitesnį pažangumą, nekaip atsakanti profesini reikalavimų analizė, ir to padėjimo pakeisti negalima nei šiandien nei rytoj, bet reikia daug kantraus smulkmėniško darbo. Gabumų tyrimas tik tada turi prasmę, jeigu prieš jį galima pastatyti moksliniam konstatuotus pašaukimo reikalavimus. Tas verčia mus šiek tiek arčiau panagrinėti gabumų, tinkamumo ir pašaukimo santykį. Gabumai ir profesiniai reikalavimai yra statomi prieš vieni kitus. Skiriame dvi grupes iš profesini reikalavimų; vienos pusės profesiniai reikalavimai žmogui, jo pašaukimo ir reakcijos sugebėjimams, inteligencijai ir tam tikriems charakteriologiškiems darbo proams, ir iš kitos pusės individualumo pritaikymo galimumas prie aplinkos santykių, o specialiai taip pat prie savotiškumų mokytojų.

Lyginant bandomojo gabumus su atsakaniais darbo reikalavimais, paaiškėja jo tinkamumas pagal gabumus. Toliau apie šitą tikslą galima konstatuoti tinkamumą, lyginant sielos ir valios palinkimą, protiškimą ir troškimus, su žinomais socialiniais ir ekonominiais darbo vietos santykiais. Iš abiejų dalinių atsitikimų galima, pagaliau, išvesti *faktinį tinkamumą*. Tinkamumo konstatavimas pasirodo esantis komplikotas procesas. Reikia skirti idealų ir faktinį tinkamumą. Idealus tinkamumas reikalauja, kad būtų toks pašaukimas, kuris visu šimtu procentų sutiktų su kandidato gabumais ir palinkimais. Faktinis tinkamumas sudaro kompromisą tarp kandidato psichologinės struktūros ir jo palinkimų iš vienos pusės ir darbo reikalavimų socialiniuose ir ekonominiuose santykiuose iš kitos pusės; kad kandidatas nepaprastai sugebėtų prisitaikyti prie meistro ir prie naujos profesijos aplinkos. Kyla klausimas, ar negalima būtų šitą, be galo komplikuoti, profesijos patarimų rėš geriau išspręsti kitomis priemonėmis arba bent suprastinti. Faktinai mes turime tokią priemonę staigos, vadinamos parengiamasis mokymas (cole de préapprentissage), pavidalė. Ją kalbama apie naują perėjimo formą iš mokyklos suolo profesijai. Rodosi, jį zuitai Paragvajuje jau bus žinoma tokia forma. Paskutiniu laiku buvo vestas parengiamasis mokslas, kuriam duotas ir terminas „eksperimentinis profesinis atranka“. Tie bandymai buvo vesti pirmiausia Paryžiuje, vėliau Šveicarijoje ir Vokietijoje. Jie atvaizduoja jau lyg vadantį pašaukimą. Atleistieji iš mokyklų, kurie dar nėra apsisprendę kuriam nors pašaukimui, arba kuriam pašaukimo pasirinkimas dar yra neaiškus, per kokius 6 mėnesius bus vedami atskirai pašaukimų pradinius pamatus. Kas 14 dienų gali jie skyri arba profesijai pakeisti, kol jie, pagaliau, suranda tokią užsiėmimą, kurio darbas

jiems labiausiai patinka. Kartu jie b na stebimi, ar tinka tam darbui. Per betarpišk kontakt su profesijos reikalavimais, su medžiaga, rankiais, darbo eiga ir profesijos aplinka, pamažu susikristalizuoja ir iškyla aikšt n gabumai ir palinkimai, kuri mokykla negal jo sužadinti. Visi, be galo sunkiai konstatuojami, pašaukimo troškimo korekt ros pavyzdžiai, palinkim analiz s, gabum tyrimo eiga ia vyksta ant praktiško pamato. Pašaukimo pasirinkimo kompromisas tarp prieštarujan i komponent dirbtuv je jau b na visai pabaigiamas. Jis pabaigiamas laisva valia, nes jausmas, išviršiniai rodymai d l darbo pasireiškimo ir susipažinimas su pa i dalyku nepavilia kandidato. Jis tuojau sis monina, pamato, kad perdideli norai, troškimai veda prie nepasisekimo, kai jie susiduria su tikrove, ir kad per mažas savo gabum vertinimas taip pat neduoda tikrojo pasitenkinimo. Eksperimentin s atrankos pasisekimas yra didelis. Bet jis b na dar geresnis, jei prieš eksperimentin atrank eina psichologin mokinio analiz . Ir tai ypa iai d lto, kad mokytis ir dirbti n ra tas pats. Išvada aiški: mokymuisi mes panaudojam kitokius gabumus, nekaip vykdymui kurio nors, jau labai išbandyto, darbo. Dažnai pratinantis didesn dalis m s išsilavinimo automatizuojama, betarpiški reikalavimai nusl gsta, ir tuo skiriasi nuo mokymosi darbo, kur dar n ra jokio palengvinan io automatiškumo. Taigi, apie profesin s atrankos pasisekim reikia spr sti iš išmokusio profesijos darbininko, o ne iš mokinio.

Išvert *Stasys Šerkšnas*.

LITERAT RA

profesinio švietimo bei konsultacijos ir psichotechnikos klausimais:

1. BIBLIOGRAFIJOS:

Steiger und Speich, Die wichtigste Literatur für Jugendhilfe, Zürich 1931;
Bibliographie zur psychologischen Berufsberatung, Berufseignungsforschung und Berufskunde, zusammengestellt von Otto Lipmann, Leipzig 1922 ;
Bibliographie der Berufsberatung, von Dr. R. Liebenberg, Berlin; -

2. KNYGOS:

Baumgarten F., Die Berufseignungsprüfung, München, Berlin 1928;
Bogen H., Psychologische Grundlegung der praktischen Berufsberatung Langensalza, 1927 ;
Fontègne J., L'orientation Professionnelle et la Determination des Aptitudes; De-
lachaux et Niesté 1921;
Liebenberg R., Berufsberatung, Methode und Technik, Leipzig 1925;

- Perret, Mazel et Noyer*, L'Orientation Professionnelle; Paris, Flammarion;
- Claparède E.*, L'Orientation Professionnelle; Publication du Bureau International dir Travail, Genève 1922;
- van d. Wyenbergh*, Schule und Berufsberatung, Paderborn 1927;
- Gaillard H. et Lomont A.*, Du choix d'un metier. — Orientation pratique par la methode experimentale des ateliers- écoles; Paris 1931;
- Moede*, Lehrbuch der Psychotechnik, 1. Bd., Berlin 1930;
- Guese F.*, Handbuch der psychotechnischen Eignungsprüfungen, Halle 1925;
- Giese F.*, Psychotechnisches Praktikum, Halle;
- Poppelreuter*, Allgemeine methodische Richtlinien der praktisch - psychologischen Begutachtung, Leipzig 1923;
- Hylla E.*, Testpruefungen der Intelligenz, Braunschweig;
- Claparède Ed.*, Comment diagnostiquer les aptitudes chez les écoliers; Paris 1924 (Flammarion) ;
- Stern W. und Wiegmann O.*, Methodensammlung zur Intelligenzprüfung, Leipzig;
- Lauber*, Handbuch der ärztlichen Berufsberatung, Wien und Berlin;
- Garrard A.*, Zur Psychologie des Anlernens und Einübens im Wirtschaftsleben (Schweizerschriften für rationelles Wirtschaften), Zürich;
- Silberer P.*, Arbeitsschulung, Wirtschaftliche Lehr- und Anlernmethoden für Industrie und Gewerbe, Zürich;
- Gablentz u. Mennicke*, Deutsche Berufskunde; Leipzig 1930;
- Handbuch für das Berufs- und Fachschulwesen; Herausgegeben von A. Kuehne Leipzig 1923;
- Burri*, Die kaufmännische Berufsschule, Zürich 1933.

3. ŽURNALAI:

Berufsberatung und Berufsbildung; Organ des Schweizerischen Verbandes für Berufsberatung und Lehrlingsfürsorge; Monatsschrift, Burgdorf (Schweiz); Bulletin de l'Institut National d'Orientation Professionnel; Revue mensuelle, Paris, Musée Pédagogique;

Jugend und Beruf; Monatsschrift zur Förderung der Berufsberatung und beruflichen Ausbildung; Herausgeber Dr. R. Liebenberg, Berlin;

Psychotechnische Zeitschrift, Herausgeber H. Rupp, Berlin;

Industrielle Psychotechnik, Herausgeber Prof. Moede, Berlin;

Psychologische Rundschau, Basel.